

CIUTATS PER PENSAR EUROPA

CICLE DE CONFERÈNCIES
09.05.23-08.06.23
MUHBA VIL-LA JOANA

Resulta força evident que ciutats com ara Londres, Berlín o París han estat —o són— capitals gairebé indiscutibles d'Europa, en algun moment, i per raons molt clares. Però la idea d'Europa no s'escriu només des dels grans centres de poder econòmic o polític, sinó que es troba en totes i cadascuna de les seves geografies culturals. Quan aquestes geografies es perceben des de la perspectiva de la literatura, emergeix un altre mapa d'Europa en què hi ha ciutats on la literatura hi ha fet una contribució insubstituïble.

Aquest cicle de conferències vol documentar i reflexionar sobre el paper de ciutats que, des de situacions de complexitat de vegades semblant, però sovint molt més marcada, que la de Barcelona, aporten un llegat de preguntes sobre Europa que convé tenir present per pensar també la nostra ciutat, en tant que ciutat amb una clara vocació europeïsta. Aquesta nova edició de Ciutats per a pensar Europa reflexionarà sobre la relació entre literatura, ciutat i idea d'Europa a partir de sis casos concrets: Weimar, Lviv, Lisboa, Venècia, Sant Petersburg-Moscú i Estocolm, complementades la reflexió teòrica sobre Barcelona i sobre la ciutat com a capital cultural.

<https://www.barcelona.cat/museuhistoria/ca>
<https://www.youtube.com/channel/UCepgMMazFGKRQ8qD40rbwQ>
<https://www.facebook.com/museuhistoriabarcelona/>
<https://www.instagram.com/museuhistoriabarcelona/>

Més informació:

<https://stel2.ub.edu/master-bcn-europa/activitats/ciutats-pensar-europa>

Contacte:

lceie@ub.edu

Activitat gratuïta oberta al públic, prèvia inscripció al web del MUHBA.

Portada:
Gabriel Casas. Visions de Neurastènia. La Via Laietana
Publicat a Barcelona Gràfica, núm. 58, 1930

CIUTATS PER PENSAR EUROPA

CICLE DE CONFERÈNCIES
09.05.23 - 08.06.23
MUHBA VIL-LA JOANA

MUHBA
MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

Ajuntament de
Barcelona

DIMARTS 9 DE MAIG

18:30 h - 20:00 h

CONFERÈNCIA INAUGURAL

Venècies: la més bella de les tombes

Enric Bou, historiador

DIJOURS 25 DE MAIG

18:30 h - 20:00 h

WEIMAR

La capital simbòlica d'Alemanya i d'Europa

Teresa Rossell Nicolás, Universitat de Barcelona

SANT PETERSBURG - MOSCOU

Sant Petersburg - Moscou: la modernitat desfigurada

Tomàs Meinhardt Teixidor, Universitat de Barcelona

DIJOURS 1 DE JUNY

18:30 h - 20:00 h

LVIV

El pes de la història

Àlex Matas Pons, Universitat de Barcelona

ESTOCOLM

Capital de l'espai nòrdic

Carolina Moreno Tena, Universitat de Barcelona

DIJOURS 8 DE JUNY

18:30 h - 20:00 h

LISBOA

La capital de la Melancolia

Bernat Padró Nieto, Universitat de Barcelona

CAPITALS CULTURALS

Ciutats i Capital cultural

Antoni Martí Monterde, Universitat de Barcelona

CIUTATS PER A PENSAR EUROPA

Conferència inaugural

Venècia - Enric Bou

Dins la cultura europea, el Grand Tour, especialment el viatge a Itàlia, va tenir una importància clau en l'adveniment de la mentalitat il·lustrada i en el Romanticisme. En aquest sentit, Venècia va convertir-se en un etapa clau d'aquesta transformació de l'esperit europeu a través del viatge. Autors com Lord Byron, Shelley, Stendhal, Goethe; més tard John Ruskin, Henri de Régnier, Marcel Proust, Charles Maurras, Thomas Mann, Tiziano Josep Pla, Joseph Brodsky, o més recentment Paul Morand, Italo Calvino, Tiziano Scarpa, Sergio Pitol o Pedrag Matvejevic han submergit la seva ploma en la que Henry James va anomenar la més bella de les tombes. Una ciutat potser destinada a la desaparició, però que perdurà eternament en la memòria cultural europea com la capital de la República sereníssima. A més a més, Venècia va ser la seu i tema del primer congrés de l'Associació Internacional de Literatura Comparada, l'any 1955.

Weimar - Teresa Rossell Nicolás

Estudi d'un dels bressols de la cultura germànica i europea, Weimar, una petita ciutat que va esdevenir centre de pensament durant la fi del segle XVIII i començaments del segle XIX —Herder, Schiller, Goethe,...—. El seu model de centre cultural serà fonamental per entendre la tensió entre França i Alemanya, que tenia en París el model dominant a Europa de capitalitat cultural fins aleshores. Weimar, però, també és una vila situada a escassos kilòmetres d'un dels camps de concentració i extermini del nazisme.

Estocolm - Carolina Moreno Tena

Estocolm, capital d'un dels Estats perifèrics d'Europa, amb una gran importància durant la Guerra Freda, també va ser clau en l'articulació de l'espai literari escandinau i europeu. Autors com August Strindberg, Hjalmar Söderberg, entre d'altres, van contribuir notablement al desvetllament del nord en el tombant de segle i a l'extensió del Nihilisme literari amb una perspectiva eminentment urbana. Posteriorment, d'altres autores, com Karen Blixen o Astrid Lindgren, o l'impuls de la novel·la negra escandinava, han estat determinants en les lletres europees de les darreres dècades. A més a més, en atorgar l'Acadèmia Sueca els premis Nobel de Literatura, el seu pes en la geografia cultural mundial esdevé decisiu.

Lviv - Àlex Matas Pons

La ciutat ucraïnesa de Lviv és al centre de la tradicional regió transfronterera de Galitzia, una zona del centre d'Europa on tradicionalment hi ha hagut una forta presència de la cultura jueva, avui situada entre els territoris de Polònia, Ucraïna, Romania i Eslovàquia. La ciutat de Lviv i Galitzia en general, sobre la que han escrit autors europeus tan rellevants com Bruno Schulz o Adam Zagajewski, roman avui com un exemple de la difícil preservació de la memòria jueva del continent. Les successives intervencions en el territori de les invasions poloneses, alemanyes, soviètiques o del mateix nacionalisme ucraïnès han contribuït a l'oblit d'una part cabdal de la història d'Europa.

Lisboa - Bernat Padró Nieto

Lisboa, capital perifèrica, constitueix un eix problemàtic a l'hora de pensar Europa: el seu passat colonial traça vincles amb Amèrica i Àfrica en el marc de la lusofonia, alhora que la pregunta per l'encaix de Portugal a Europa exigeix una reflexió prèvia sobre el seu encaix a la Península Ibèrica. L'iberisme portuguès, defensat fonamentalment per escriptors, en ocasions com a forma d'antieuropeisme, ha concebut la península com a espai de diàleg entre les seves cultures. La sessió abordarà aquestes qüestions, partint de les Conferències Democràtiques do Casino (1871), organitzades pel poeta Antero de Quental i amb la participació, entre d'altres, d'Eça de Queirós, que van constituir una reflexió sobre la necessitat d'uropeitzar el país; per arribar al cosmopolitisme paradoxal de Fernando Pessoa.

Sant Petersburg / Moscou - Tomàs Meinhardt Teixidor

Considerada com una de les cruïlles de la identitat cultural europea, però capital simbòlica russa, a l'ombra actualment de Moscou, la seva història sintetitza la convulsa història europea dels darrers tres segles, tot començant pel seu estranyíssim origen urbà, passant per la seva relació amb els expatriats francesos del 79, fins arribar als canvis de nom al llarg del segle XX o l'habitació i mitja en què va començar a escriure Joseph Brodsky. Tan pel que fa a la literatura russa, com per la resta de les literatures occidentals, les Memòries del Subsòl de Sant Petersburg són una clau per a entendre —sense eufemismes, i amb moments de gran literatura—, la història subterrània d'Europa.

Capitals Culturals - Antoni Martí Monterde

Reflexió sobre la moderna teoria de la ciutat, amb especial atenció a la dimensió literària i crítica de la constitució de l'espai públic. Conceptes de capitalitat cultural i construcció de la història simbòlica de les ciutats. Història intel·lectual de les ciutats i de la idea de capital cultural en relació a ciutats europees que no són capitals d'Estat.
